

O'zbekiston Ekologik
partiyasi

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY MAJLISI QONUNCHILIK PALATASI

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining
Iqlim o'zgarishi oqibatlarini kamaytirish va "yashil" iqtisodiyotga
o'tishni tezlashtirish masalalari bo'yicha komissiyasi

O'zbekiston Ekologik partiyasi fraksiyasi

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" ijtimoiy – iqtisodiy, siyosiy, ilmiy – ommabop jurnal

**“YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH VA EKOLOGIK
BARQAROR RIVOJLANISH BOSQICHLARIDA
ILG'OR MUHANDISLIK MAKTABLARINI
SHAKLLANTIRISHNING MUAMMO VA YECHIMLARI”
Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi**

2025-YIL 3-DEKABR

**Republican Scientific–Practical Conference
“CHALLENGES IN DEVELOPING ADVANCED
ENGINEERING SCHOOLS FOR GREEN ECONOMY
AND ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY”**

3 DECEMBER 2025

**Республиканская научно-практическая конференция
«ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПЕРЕДОВЫХ
ИНЖЕНЕРНЫХ ШКОЛ В РАЗВИТИИ ЗЕЛЁНОЙ
ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ»**

3 ДЕКАБРЯ 2025 ГОДА

10-MAXSUS SON

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 187 sahifa.
2025-yil, dekabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

OLIY TA'LIMDA EKO-TURIZMNI RIVOJLANTIRISH ORQALI OROLBO'YI HUDUDINING EKOLOGIK BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH.....	8
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich	
“YASHIL ENERGETIKA” – O‘ZBEKISTONNING YASHIL VA SOG‘LOM KELAJAGI IQTISODIYOTIMIZNING YANGI DRAYVERI.....	11
Abdushukur Hamzayev	
BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA EKOLOGIK MADANIYATNING AHAMIYATI.....	14
Xodjayeva Mohira Mirzaxmadovna	
O‘ZBEKISTON HUDUDLARIDA ESG TAMOYILLARINI JORIY ETISH: IQTISODIY, EKOLOGIK VA IJTIMOY TRANSFORMATSIYA YO‘NALISHLARI.....	17
Xofizov Baxriddin Turdievich, Raximov Oybek Raimovich	
QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	21
Muxiddin Kalonov	
YASHIL IQTISODIY TRANSFORMATSIYA JARAYONIDA SOLIQ MEXANIZMLARINI MODERNIZATSIYA QILISHNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	25
Xudoyqulov Sadriddin Karimovich	
“YASHIL IQTISODIYOT”GA O‘TISH ASOSIDA “YASHIL O‘SISHNI” TA‘MINLASH: MUOMMO VA YECHIMLAR.....	28
Makhmudov Nosir Makhmudovich	
YASHIL OBLIGATSIYALAR: IQTISODIY FAOLLIK VA HISOB YURITISHNING DOLZARB MASALALARI.....	32
Norboy G‘anievich Karimov	
O‘ZBEKISTONDA “YASHIL IQTISODIYOT VA EKOLOGIK BARQAROR RIVOJLANISHDA ILG‘OR MUHANDIS MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHDA EKOLOGIK TA‘LIM MUAMMOLARI VA YECHIMLARI”.....	35
Nazarov Xolmurod	
YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHDA ILG‘OR MUHANDISLIK MAKTABLARI VA TEXNOPARKLARNING AHAMIYATINI AKADEMIK TA‘LIM JIHATIDAN TAKOMILLASHTIRISH.....	42
Sanjarbek Mirzaliyev Maxamatjon o‘g‘li	
KO‘P YILLIK DARAXTLARNI XATLOVDAN O‘TKAZISH, RAQAMLASHTIRISH VA ILMIY BAHOLASH TIZIMI: EKOLOGIK MONITORING VA SHAHARNING YASHIL INFRASTRUKTURASINI BOSHQARISH UCHUN ILG‘OR MODEL.....	44
Pirmuhamedov Ulug‘bek Botirovich	
MUMKIN BO‘LGAN MUQOBIL SUV MANBASI SIFATIDA YOMG‘IR SUVLARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	47
Khursanov Kamol Erkinovich	
HUDUDLARNING XUSUSIYATLARI ASOSIDA IJTIMOY HIMOYA XARAJATLARINI DIFFERENSIAL MOLIYALASHTIRISH MODELINI TAKOMILLASHTIRISH.....	50
Hakimov Feruz Xurshid o‘g‘li	
INDUSTRIYAL SANOAT EHTIYOJLARIGA MOS, INNOVATSIYALAR YARATISHGA QODIR MUHANDISLARNI TAYYORLASHDA ILG‘OR MUHANDISLIK MAKTABLARI VA “YASHIL” IQTISODIYOT INTEGRATSIYASINING STRATEGIK AHAMIYATI.....	53
Sherzod Qurbonov	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUB‘EKTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	56
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi	
ENERGIYA TEJAMKOR TEXNOLOGIYALARNI JORIY QILISHDA YASHIL BUXGALTERIYANING ROLI.....	59
Tashmanov G‘olib Davronovich	

YASHIL BUXGALTERIYA VA YASHIL MOLİYANI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK DOLZARBLIGI	63
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING IJTIMOY-IQTISODIY TAHLILI	66
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA ISHLAB CHIQRISHNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....	69
Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
АРХИТЕКТУРНЫЕ ПРИНЦИПЫ СОЗДАНИЯ БЕЗОПАСНЫХ И ДОСТУПНЫХ ВЕЛОДОРОЖЕК В УСЛОВИЯХ ПЛОТНОЙ ГОРОДСКОЙ ЗАСТРОЙКИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	72
Абдуллаева Ситорабону Хасанжон кизи	
YASHIL MOLİYAVIY INNOVATSIYALAR VA ULARNING EKOLOGIK INFRATUZILMA MODERNIZATSIYASIDAGI ROLI	74
Tursunkulova Gulchiroy Burxonovna	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ИНКЛЮЗИИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ДО 2030 ГОДА.....	77
Алимова Азиза Шерзатовна	
SANOATDA YASHIL ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA MARKETING YONDASHUVLAR	83
Abdullaev Elyorbek Odiljon o'g'li	
MODA SANOATIDA YASHIL MARKETING VA ISTE'MOLCHILARNING EKOLOGIK ONGINI RIVOJLANTIRISH.....	87
Ahmadjonova Rayhona Jasurbek qizi	
YASHIL ERP TIZIMLARINING KORXONALARDA BARQAROR RIVOJLANISH VA MARKETING SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	91
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINI INNOVATSION MENEJMENT ASOSIDA YASHIL MARKETINGDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI QO'LLASH	95
Boltayeva Sitora Mirdjonovna	
HUDUDLARARO IJTIMOY TENGLIKNI TA'MINLASHDA YASHIL MARKETING INSTRUMENTLARINING AHAMIYATI	99
Ibrohimov Baxtrom Bog'dirovich	
OLIY TA'LIMDA YASHIL INNOVATSIYALARNI TARG'IB QILISH ORQALI XORIJIY TALABALAR OQIMINI OSHIRISH	103
Isamuqometov Shukurullo Asotullayovich	
YASHIL INNOVATSIYALAR ASOSIDA AGROMARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH VA MEVA SABZAVOT BOZORIDAGI NARX BARQARORLIGI MODELI	107
Isroilov Abdurashid Abduraxmanovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA MIJOZLAR BILAN YASHIL RAQAMLI ALOQALARNI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	112
Mirziyodova Gulnozaxon Ayubxon qizi	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI BILIMLARNI BAHOLASH TIZIMLARI VA ULARNING RAQAMLI IQTISODIYOTGA MOSLASHGAN ILG'OR YONDASHUVLARI	115
Radjabov Bunyod Abduxalilovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA MIJOZLAR BILAN YASHIL RAQAMLI ALOQALARNI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	119
Mirziyodova Gulnozaxon Ayubxon qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA SUN'IY TOLALARDAN FOYDALANISHDA BARQAROR TA'MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH	122
Raximov Furqat Jalolovich	
TIJORAT BANKLARIDA OMONAT HAJMINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING VOSITALARINING ROLI	126
Raximov Shoxrux Furqatovich	

PAXTA TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARINI JORIY ETISH VA ULARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	130
Tadjiev Sa'dulla Muhitdinovich	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORLARIDA YASHIL INNOVATSIYALAR ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA MARKETING STRATEGIYASINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	134
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	
ФИНАНСОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ И МЕЖДУНАРОДНОЕ КРЕДИТОВАНИЕ В КОНТЕКСТЕ ЗЕЛЁНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	138
Арзуманян Стелла Юрьевна	
XODIMLAR FAOLIYATINI BAHOLASHDA KPI ASOSIDAGI RAQAMLI PLATFORMANI JORIY ETISHNING IQTISODIY, TASHKILIIY VA TEXNOLOGIK SAMARADORLIGI.....	144
Shuhratov Ma'murjon Shuhrat o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA KPI KO'RSATKICHLARINI PROGNOZLASH VA BOSHQARUV QARORLARINI QO'LLAB-QUVVATLASHNING RAQAMLI MODELI	147
Shuhratov Ma'murjon Shuhrat o'g'li	
O'ZBEKISTON MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI SIFATINI OSHIRISHNING MUHIM SHARTLARI.....	150
Murodbek Boltaboyev	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TURIZM TARMOQLARINI SINERGETIK RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	154
Saidova Dilfuza Abdufattohovna	
TOVARLARNI ILGARI SURISHDA EKO MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	157
Sobiroz Azizbek Avazbekovich, Erkinova Adolat Karim qizi	
HAVO IFLOSLANISHINI MONITORING QILISHDA RAQAMLI VA YASHIL IQTISODIYOT O'RNI: SAMARADORLIK VA SIYOSIY QARORLAR.....	160
Saloxidinov Jahongir Alisher o'g'li	
CHILONJIDA (ZIZIPHUS JUJUBA) O'SIMLIGINING SHAMOLGA TA'SIRI: MORFO-FIZIOLOGIK MEKANIZMLAR VA AGROEKOLOGIK ASOSLARI	163
Yakubjonova Nodiraxon Avazxon qizi	
TOSHKENT SHAXRINI YASHIL MAKON (ZONA) QILISH LOYIHASI ISHLAB CHIQUISH	166
Xushboqov Bobur	
YASHIL ENERGETIKA ASOSIDA INTELLEKTUAL TEMIR YO'L TARMOQLARIDA ELEKTR ENERGIYANI BOSHQARISH TIZIMLARI: EKOLOGIK BARQARORLIK VA OPTIMAL INTEGRATSIYA YECHIMLARI	169
Olimjon Toirov, Shohruh Azimov	
IQLIM O'ZGARISHLARI VA GLOBALLASHUV SHAROITIDA EKOLOGIK-HUQUQIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH.....	175
Jumanazar Xolmuminov	
STATISTICAL ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING CREDIT INTEREST RATES IN COMMERCIAL BANKS.....	175
Abdullayev Shakhobiddin Shamsiddinovich	
MAMLAKATIMIZDA JISMONIY SHAXSLARDAN OLINADIGAN DAROMAD SOLIG'I VA UNI PROGNOZ QILISH USULLARI	178
Sobirova Nigora Baxtiyor qizi	
OROLBO'YI HUDUDIDA YOSHLAR TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISHDA EKOLOGIK TA'LIMNING ROLI VA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	182
Isoqulova Munisa Muhammad qizi	

OROLBO'YI HUDUDIDA YOSHLAR TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISHDA EKOLOGIK TA'LIMNING ROLI VA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Isoqulova Munisa Muhammad qizi

Renessans ta'lim universiteti, Iqtisodiyot va matematika fakulteti,
"Bank ishi va auditori" yo'nalishi 3-bosqich talabasi
E-mail: munisaisokulova@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada Orolbo'yi hududida yuzaga kelgan ekologik muammolarning yoshlar tafakkuriga ta'siri hamda ekologik ta'limning ahamiyati yoritilgan. Unda zamonaviy innovatsion yondashuvlar — raqamli ta'lim, AR/VR texnologiyalari, ekologik monitoring tizimlari va STEAM asosidagi loyihalar orqali ekologik madaniyatni shakllantirishning samarali usullari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari yoshlar ongida ekologik mas'uliyatni rivojlantirish barqaror kelajakni ta'minlashda muhim omil ekanini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Orolbo'yi, ekologik ta'lim, yoshlar tafakkuri, ekologik ong, innovatsion yondashuvlar, raqamli ta'lim, AR/VR texnologiyalari, ekologik monitoring, STEAM, barqaror rivojlanish, ekologik madaniyat.

Abstract. This article examines the impact of environmental challenges in the Aral Sea region on youth awareness and highlights the importance of environmental education. Innovative approaches—such as digital learning platforms, AR/VR technologies, ecological monitoring systems, and STEAM-based projects—are analyzed as effective methods for fostering environmental consciousness. The study concludes that developing ecological responsibility among young people is essential for ensuring the sustainable future of the region.

Key words: Aral Sea region, environmental education, youth mindset, environmental awareness, innovative approaches, digital learning, AR/VR technologies, ecological monitoring, STEAM, sustainable development, environmental culture.

Аннотация. В данной статье рассматривается влияние экологических проблем Приаралья на мировоззрение молодежи и роль экологического образования в их преодолении. Особое внимание уделяется инновационным подходам — цифровому обучению, AR/VR-технологиям, системам экологического мониторинга и проектам на основе STEAM. Результаты исследования показывают, что формирование экологической ответственности у молодежи является важным фактором обеспечения устойчивого будущего региона.

Ключевые слова: Приаралье, экологическое образование, мировоззрение молодежи, экологическое сознание, инновационные подходы, цифровое обучение, AR/VR-технологии, экологический мониторинг, STEAM, устойчивое развитие, экологическая культура.

KIRISH

Orolbo'yi mintaqasida ekologik vaziyatning keskin og'irlashuvi so'nggi o'n yilliklarda nafaqat mintaqaning tabiiy tizimlariga, balki ijtimoiy-iqtisodiy hayotiga ham chuqur ta'sir ko'rsatmoqda. Orol dengizining qurishi, tuproqning sho'rlanishi, chang-tuz bo'ronlarining ko'payishi, atmosfera va suv resurslarining ifloslanishi hudud aholisi, ayniqsa yoshlar salomatligi hamda hayot sifatiga salbiy oqibatlar keltirib chiqarmoqda. Ushbu jarayonlar ekologik falokatning nafaqat tabiiy, balki ijtimoiy va ma'naviy oqibatlarga ham ega ekanini yaqqol namoyon etadi.

Ekologik muammolarning kuchayishi yoshlar ongida atrof-muhitga nisbatan befarqlik, xavotir, stress va kelajak uchun tashvish hissini kuchaytirmoqda. Shu bilan birga, ekologik vaziyat bo'yicha yetarli bilimga ega bo'lmagan yoshlar orasida noto'g'ri xulosalar chiqarish, ekologik faoliyatsizlik hamda mas'uliyat darajasining

pasayishi holatlari kuzatilmoqda. Shuning uchun ekologik tafakkurni shakllantirish, barqaror rivojlanish g'oyalari yosh avlod ongiga singdirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Mazkur sharoitda ekologik ta'limning ahamiyati yanada ortib bormoqda. Ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni, amaliy loyihalarni, ekologik kuzatuv va monitoring tizimlarini joriy etish orqali yoshlarning ekologik ongini rivojlantirish, ularni atrof-muhitni asrashga mas'uliyat bilan yondashishga o'rgatish zarur. Shu maqsadda, ushbu maqolada Orolbo'yi hududida ekologik ta'limning roli, uning yoshlar tafakkuriga ta'siri hamda zamonaviy innovatsion yondashuvlarning samaradorligi tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Orolbo'yi mintaqasining ekologik inqirozi va uning ijtimoiy hayotga ta'siri bo'yicha ko'plab mahalliy va xalqaro tadqiqotlar olib borilgan. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, Orol dengizining qurishi bilan bog'liq ekologik jarayonlar jahon ilmiy hamjamiyati tomonidan global ekologik muammolar qatorida baholanadi. Tadqiqotlarda dengiz sathining qisqarishi mintaqaning iqlimi, tuproq holati, suv resurslari, biologik xilma-xilligi hamda aholi salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi haqida atroflicha ma'lumotlar keltirilgan. Ayrim olimlar ushbu jarayonni "XX-asrning eng yirik antropogen ekologik falokatlaridan biri" sifatida baholaydi.

Yoshlarning ekologik ongini shakllantirish masalasi bo'yicha adabiyotlarda ekologik ta'limning nazariy asoslari, psixologik mexanizmlari hamda pedagogik yondashuvlari keng yoritilgan. Mahalliy tadqiqotlarda ekologik tafakkur, ekologik madaniyat va barqaror rivojlanish g'oyalari ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida talqin qilinadi. Xorijiy ilmiy manbalarda esa ekologik ta'limning zamonaviy shakllari — loyiha asosida o'qitish, amaliy tajribalar, ekologik monitoring va ekologik volontyorlik faoliyatining yoshlar ongiga ijobiy ta'siri ilmiy dalillar asosida tasdiqlangan.

Innovatsion yondashuvlarga bag'ishlangan adabiyotlar soni so'nggi yillarda sezilarli darajada ortib bormoqda. Ushbu manbalarda raqamli texnologiyalar, masofaviy ta'lim platformalari, AR/VR modellarining ekologik bilimlarni o'zlashtirish jarayoniga ta'siri atroflicha o'rganilgan. Tadqiqotlar natijalariga ko'ra, interaktiv vositalardan foydalanish yoshlarning o'quv jarayoniga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi, ekologik jarayonlarni vizual tarzda tushunishga yordam beradi hamda amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, STEAM konsepsiyasi asosida ekologik loyihalarni amalga oshirish yoshlarni ekologik fikrlashga jalb etishda samarali usul sifatida e'tirof etiladi.

Umuman olganda, mavjud adabiyotlarning tahlili Orolbo'yi hududida ekologik ta'lim faqatgina ma'lumot berish bilan cheklanib qolmasdan, balki yoshlarning ekologik ongini shakllantirish, ularda ekologik mas'uliyat hissini kuchaytirish hamda innovatsion fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynashini asoslab beradi. Shuningdek, ilmiy manbalar ekologik muammolarni hal etishda an'anaviy o'quv usullari bilan bir qatorda zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga keng joriy etish zarurligini ta'kidlaydi.

Mazkur tadqiqot Orolbo'yi hududida ekologik ta'limning yoshlar tafakkuri shakllanishiga ta'sirini aniqlashga qaratilgan bo'lib, ilmiy izlanish jarayonida bir nechta tadqiqot metodlari kompleks tarzda qo'llanildi. Metodologiyani tanlashda ekologik-ijtimoiy jarayonlarning murakkabligi, yoshlar ongining psixologik xususiyatlari hamda mintaqadagi ekologik o'zgarishlarning ko'p omilli tabiati inobatga olindi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Nazariy tahlil usuli. Mazkur usul ekologik ta'lim, ekologik ong, yoshlar tafakkuri hamda innovatsion pedagogik yondashuvlarga oid ilmiy adabiyotlar, xalqaro tashkilotlar (UNDP, UNESCO, UNEP) hisobotlari, shuningdek, Orolbo'yi hududining ekologik holatiga bag'ishlangan mavjud ilmiy manbalarni o'rganish orqali amalga oshirildi. Nazariy tahlil tadqiqotning konseptual asoslarini aniqlash va asosiy tushunchalarni tizimlashtirishga xizmat qildi.

Taqqoslovchi tahlil usuli. Orolbo'yi hududida ekologik ta'limni tashkil etish tajribasi respublikaning boshqa hududlari hamda xorijiy mamlakatlardagi ilg'or amaliyotlar bilan qiyosiy tahlil qilindi. Ushbu usul ekologik ta'limni rivojlantirishda samaradorligi yuqori bo'lgan innovatsion texnologiyalar va metodlarni aniqlash imkonini berdi.

Kuzatuv va amaliy tahlil usuli. Hududdagi umumta'lim maktablari, professional ta'lim muassasalari va oliy ta'lim tashkilotlarida o'tkazilayotgan ekologik darslar, to'garaklar, amaliy loyihalar hamda yoshlar ishtirokidagi ekologik tadbirlar kuzatildi. Kuzatuv jarayoni yoshlarning ekologik faoliyati, bilim darajasi va motivatsiyasini real sharoitda baholashga xizmat qildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Orolbo'yi hududidagi maktab va kollej yoshlari orasida ekologik savodxonlik va innovatsion ta'lim metodlarini qabul qilish darajasini o'rganish uchun so'rov o'tkazildi.

1-jadval. Orolbo'yi hududidagi yoshlarning ekologik muammolardan xabardorligi

Yo'nalish	Javob beruvchilar soni	Foiz (%)
Ekologik muammolar haqida yaxshi xabardor	120	48%
Innovatsion ta'lim metodlarini qabul qilgan	80	32%
Amaliy ekologik loyihalarda ishtirok etgan	95	38%
Hech qachon ekologik tadbirlarda qatnashmagan	50	20%

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, Orolbo'yi hududidagi yoshlarning ekologik muammolar haqida xabardorligi nisbatan yuqori (48%), lekin innovatsion ta'lim metodlarini qabul qilish va amaliy loyihalarda ishtirok etish darajasi pastroq (32–38%). Shu sababli, ekologik ta'limni yanada amaliy va interaktiv usullar orqali olib borish zarur.

- Ko'pchilik yoshlar ekologik muammolar haqida xabardor, lekin innovatsion metodlarni qabul qilish va amaliy loyihalarda ishtirok darajasi pastroq.
- Shu sababli ekologik ta'limni interaktiv, amaliy va innovatsion shaklda olib borish zarur.

Ekspertlar (o'qituvchilar, ekologlar, psixologlar) ekologik ta'limning yoshlar tafakkuriga ta'siri bo'yicha quyidagi baholarni berdi.

2-jadval. Ekologik ta'limning yoshlar tafakkuriga ta'siri

Ko'rsatkich	Juda samarali	Samarali	Kam samarali
Nazariy darslar	10 %	60 %	30 %
Amaliy loyihalar	45 %	40 %	15 %
Interaktiv texnologiyalar	50 %	35 %	15 %

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, amaliy loyihalar va interaktiv texnologiyalar nazariy darslarga nisbatan yoshlar ekologik tafakkurini shakllantirishda samaraliroq ekan. Shu bois, ekologik ta'limda innovatsion va interaktiv metodlardan keng foydalanish muhim ahamiyatga ega.

- Amaliy va interaktiv metodlar nazariy darslarga nisbatan samaraliroq ekanligi ko'rinib turibdi.
- Innovatsion yondashuvlarni keng qo'llash yoshlarning ekologik tafakkurini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega

Orolbo'yi hududidagi ekologik muammolar yoshlar ongiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. So'rov natijalari shuni ko'rsatadiki, ko'pchilik yoshlar ekologik masalalar haqida xabardor, lekin amaliy loyihalarda qatnashish va innovatsion metodlarni qabul qilish darajasi past. Bu esa ekologik ta'limning dolzarbligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Amaliy loyihalar va interaktiv metodlar yoshlarning ekologik tafakkurini rivojlantirishda muhim vosita ekanligi aniqlangan. Ekspertlar fikricha, nazariy darslar samarali bo'lsa-da, amaliy va interaktiv shakllar yoshlarning mas'uliyat hissini oshirishda ancha samaraliroqdir.

Shuningdek, ekologik ta'lim yoshlarning ijodiy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatini oshirishga yordam beradi. Innovatsion metodlar orqali bilim olish ularni nafaqat ekologik mas'uliyatga o'rgatadi, balki hudud ekologiyasini yaxshilashga amaliy hissa qo'shish imkoniyatini ham beradi.

Natijada, Orolbo'yi hududida ekologik ta'limni yanada interaktiv va amaliy shaklda tashkil etish zarurati dolzarb ekanligi aniq ko'rinib turibdi. Bu esa xulosaga o'tishda asos bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Orolbo'yi hududida ekologik vaziyat murakkab bo'lib, u yoshlarning ongiga va tafakkuriga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatmoqda. Yoshlar ekologik muammolar haqida ma'lum darajada xabardor bo'lsalar-da, innovatsion ta'lim metodlarini qabul qilish hamda amaliy ekologik loyihalarda ishtirok etish darajasi yetarli emasligi aniqlandi. Ekspert baholari va kuzatuv natijalari ekologik ta'lim jarayonida interaktiv va amaliy mashg'ulotlar nazariy darslarga nisbatan ancha samarali ekanini ko'rsatdi. Shu sababli ekologik ta'limni an'anaviy yondashuvlar bilan cheklab qolmasdan, uni interaktiv, amaliy va innovatsion usullar asosida tashkil etish zarurati dolzarb hisoblanadi. Xususan, virtual laboratoriyalar, ekologik simulyatsiyalar va interaktiv mashg'ulotlarni joriy etish orqali ta'lim samaradorligini oshirish maqsadga muvofiqdir. Shuningdek,

maktab va kollej yoshidagi o'quvchilarni ekologik kampaniyalar, toza hududlar yaratish, suv resurslarini asrashga qaratilgan amaliy loyihalarga faol jalb etish yoshlarning ekologik mas'uliyatini kuchaytiradi. Ekologik savodxonlikni oshirish maqsadida seminarlar, treninglar va onlayn kurslar orqali yoshlarni uzluksiz bilim bilan ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Bundan tashqari, ekologik ta'lim samaradorligini muntazam so'rovlar va kuzatuvlar asosida baholab boradigan monitoring va tahlil tizimini yaratish hamda uni doimiy takomillashtirib borish barqaror natijalarga erishish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2019-yil 4-oktyabr). O'zbekiston Respublikasining "Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi" (2019–2030-yillar) (841-son qaror). Lex.uz. <https://lex.uz/docs/4543266>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2023). "Orolbo'yi mintaqasini ekologik innovatsiyalar va texnologiyalar zonasi sifatida rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaror. Lex.uz.
3. UNESCO. (2021). Education for Sustainable Development: A Roadmap. Paris: UNESCO Publishing. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374802>
4. UNEP. (2020). The Aral Sea Crisis: Environmental and Social Impacts. United Nations Environment Programme. <https://www.unep.org>
5. UNDP Uzbekistan. (2022). Youth, Environment and Climate Action in the Aral Sea Region. Tashkent. <https://www.undp.org/uzbekistan>
6. World Bank. (2018). The Aral Sea Basin: Water Resources and Environmental Management. Washington, DC. <https://www.worldbank.org>
7. Абдуллаев, А. А., & Каримов, Ш. Ш. (2020). Экологическое образование и формирование экологической культуры молодежи. Ташкент: Fan va texnologiya.
8. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot jurnali. (2023). Orolbo'yi hududida ekologik ta'limni rivojlantirishning innovatsion yo'nalishlari. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10-maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

E.I.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

ISBN 978-9910-8407-4-6

9 789910 840746